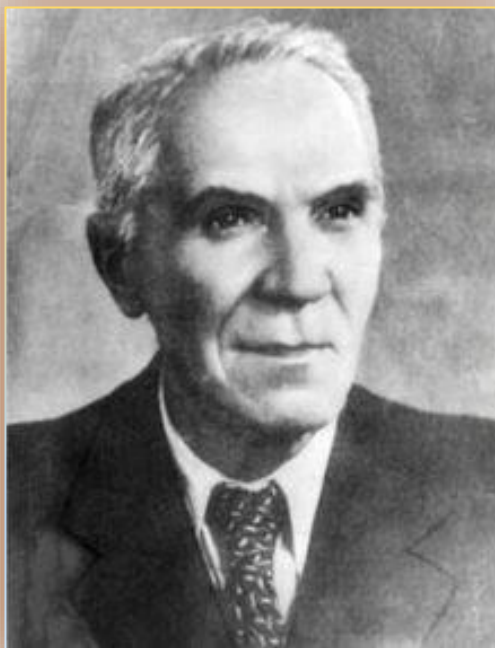

Міністерство культури та інформаційної політики України
Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової
Кафедра хорового диригування

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-творчої конференції «Одеська хорова школа: традиції та новації»

*присвяченої
145-річчю з дня народження К.К. Пігрова та
85-річчю кафедри хорового диригування*

**12-13 листопада 2021 року
Одеса**

УДК 78.01 (783.8) +78.071

У збірнику вміщені матеріали Всеукраїнської науково-творчої конференції «Одеська хорова школа: традиції та новації», присвяченої 145-річчю з дня народження К.К. Пігрова та 85-річчю кафедри хорового диригування. Конференція відбулась протягом 12-13 листопада 2021 року в Одеській національній музичній академії імені А.В. Нежданової на комунікативній платформі Zoom

Всі тези подано в авторській редакції.

Організаційний комітет конференції

Олійник О. Л. — народний артист України, кандидат мистецтвознавства, професор, ректор Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Самойленко О. І. — доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Оганезова-Григоренко О. В. — доктор мистецтвознавства, професор, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, народна артистка України;

Хіль О. М. — кандидат мистецтвознавства, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та інформаційно-інноваційної діяльності Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Бондар Є. М. — доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, заслужений діяч мистецтв України;

Шатова І. О. — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової.

Редакційна колегія збірника

Бондар Є.М. — доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, заслужений діяч мистецтв України (головний редактор та упорядник);

Шатова І.О. — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені а.в. Нежданової;

Заболотна Н.Г. — кандидат мистецтвознавства, професор кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, заслужений діяч мистецтв України;

Антонова Т.С. — лаборант, здобувач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової.

*Рекомендовано до оприлюднення на засіданні кафедри хорового диригування
ОНМА ім. А.В. Нежданової (протокол №4 від 15.11.2021 р.)*

ЗМІСТ

Секція 1

Одеська хорова школа: корифеї, традиції, методи

<i>Шатова І. О.</i> Історичні та стильові основи одеської хорової традиції: презентація монографії	7
<i>Татарова А. І.</i> Питання дитячого хорового репертуару: презентація посібника «Співає хор «Зоринка»	8
<i>Гордієнко Т. Б.</i> «Вінницький академічний міський камерний хор ім. В.І. Газінського» (Міський академічний камерний хор «Вінниця»): нарис з історії колективу	12
<i>Гордей В. А.</i> Традиції відомої хорової школи на Буковині	14
<i>Горчакова В. Н.</i> В класі диригування професора В.І. Шипа	15
<i>Косинський Ж. Х.</i> Питання формування виконавської школи: творчий взаємозв'язок Одеса – Кишинів	16
<i>Головіна В. І. Г. С.</i> Ліознов – видатний майстер Одеської хорової школи	18
<i>Бакач Г. М.</i> Творчий феномен Віктора Іконника у контексті академічної традиції камерного хорового співу	21
<i>Волинець В. В.</i> А. Т. Авдієвський – видатний представник Одеської хорової школи	25

Секція 2

Ефективна практика.

Сучасне хорознавство та новітні методи хорової освіти

<i>Белік-Золотарьова Н. А.</i> Інтегроване хорознавство: передісторія, ознаки, структура	28
--	----

Якимчук С. Н. Синергія мистецької освіти з практикою в системі професійної підготовки майбутніх хормейстерів	30
Осадча Т. В. Професійна підготовка майбутніх хормейстерів: актуальні питання освіти	32
Кашиперська В. В. Деякі аспекти роботи над артикуляцією в класі хорового диригування	34
Віла-Боцман О. П. Актуальні питання хорознавства: розвиток метроритмічного почуття майбутніх хормейстерів	36
Богачева-Стрельцова Л. Г. Вокальна освіта студентів-хормейстерів: історичні аспекти і перспективи	40
Антонова Т. С. Предмет аранжування в сучасній системі освіти хормейстерів: традиції викладання та практичні вимоги	42
Найданов Н. С. Хор хлопчиків «Одесит»: методичні підходи та прийоми (презентація власного досвіду)	46
Ведмедовська Є. Ю. Практичне застосування сучасних вокальних методик в роботі з хором над естрадно-джазовим репертуаром	47
Шейко Г. В. Хоровий стрій як предмет виконавської теорії: від концепції К. Пігрова до сучасної хормейстерської практики	49

Секція 3

Творчі проєкти, постаті, форми хорової культури

Пучко-Колесник Ю. В. Феномен Учителя в становленні диригента-хормейстера: до поняття про творчу школу (Київська хорова школа. Постать О.С. Тимошенка)	52
Шпак Г. С. ІХ Всеукраїнський хоровий конкурс ім. М. Леонтовича – як напрямок у вихованні мистецької еліти в Україні	55
Савельєва Г. В. Академічний камерний хор імені В'ячеслава Палкіна: традиції, сучасність та перспективи	58
Савенко С. М. Специфіка формування конкурсної програми хорового колективу	60

Сушецька О. В. Віртуальний хор як один з векторів розвитку хорового виконавського мистецтва на сучасному етапі	64
Власополов Ю. О. Творчий хоровий проект – онлайн фестиваль «Щедрик» як сучасна форма культурної діяльності	66
Захарченко В. М. Фольклор у хоровій творчості українських митців межі ХХ-ХХІ століття	69
Малишко А. В. Ненсі Тельфер: композитор, диригент, педагог	71
Сєроштанов О. О. Хорова творчість Дж. Лівітта у сакральному вимірі сучасного американського мистецтва	74

Секція 4

Питання сучасної хорової інтерпретації.

Творчий експеримент

Заболотна Н. Г. Питання хорової інтерпретації у вимірах часу (з історії одеської виконавської традиції)	76
Батовська О. М. Новітні якості сучасного академічного хорового мистецтва а саррелла	80
Бондар Є. М. Традиції виконання духовної музики світськими хоровими колективами Одеси	82
Резрут В. Й. Ансамблеві та хорові сцені в операх В.А. Моцарта: текстологія та питання інтерпретації	86
Кучурівський Ю. С. Виконавські аспекти хорової музики ХХ століття на прикладі «Кельтського реквієму» Дж. Тавенера	89
Литвиненко О. В. Специфіка виконавської інтерпретації хорового твору «Неизреченное чудо» Г. Свиридова	92
Шульженко Г. О. Духовні концерти Артемія Веделя у сучасному хоровому репертуарі: проблеми виконавської інтерпретації	93
Кисельова Т. І. Виконавська інтерпретація сцени страти іудеїв з опери «La Juive» Ф. Галеві	95

Овчарук К. О. Хорові твори Л. В. Дичко у виконавській традиції Одеської хорової школи	98
Воронко І. Г. Хорові твори Д. Загрецького: основні виконавські принципи інтерпретації	101
Сухова Л. О. Ерікс Ешенвалдс: нетрадиційний інструментарій в хоровій фактурі	103
Руцька О. П. Одеська хорова школа крізь призму творчості Ю. Гомельської	105
Плотніков Д. В. Nelson-messa Й. Гайдна: стилістика виконавських прийомів у контексті віденського класицизму (з досвіду студентського хору ОНМА імені А.В. Нежданової)	107

• *Другий період* – репетиційний, де в процесі розучування стають явними виконавські особливості, труднощі, «пропозиції по удосконаленню». На узгодження цих питань витрачається багато часу, оскільки кожне виправлення або доповнення вимагає осмислення і може бути перевірено тільки в реальному звучанні і при програванні на інструменті (тут і голос, і оркестр, і хор можна розглядати як звучний інструмент).

• *Третій період* – це саме виконання (або ж запис) твору. Визначальними тут є виключно агогічні відступи, що виникли в репетиційний період і пов'язані безпосередньо з творчим осмисленням того, що відбувається на сцені. Звісно ж, що ніякі інші відступи від авторського тексту, крім агогічних, на цьому етапі вже неможливі.

І, якщо перший і другий періоди допускають варіантність тих чи інших дій виконавця, то на третьому такі дії виключені. Від послідовності і взаємодії всіх періодів залежить народження і подальше творче життя нового твору.

Саме ці хормейстерсько-редакторські зміни в партитурі і їх реалізація під час репетиційного процесу, а, в кінцевому підсумку, під час концертного виконання створюють необхідний автором образ.

*Сухецька Оксана Валеріївна,
старший викладач,
керівник студентського жіночого хору «Юність»
кафедри музикознавства
та вокально-хорового мистецтва,
керівник «Молодіжного камерного хору»
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини*

ВІРТУАЛЬНИЙ ХОР ЯК ОДИН З ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ ХОРОВОГО ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Зважаючи на сучасні, не надто сприятливі, умови для розвитку хорового виконавського мистецтва, у традиційному форматі, перед хормейстером стоїть завдання пошуку нових, гнучких підходів до роботи з хоровим колективом. Мова йде про явище віртуального хору, як новітнього вектору розвитку сучасної хорової творчості, доцільність його створення та творчої реалізації.

Сьогодні, вже чи не кожен практикуючий хорист та хормейстер брали участь у віртуальному хорі у якості артиста чи диригента. Тому, інтерес до даного явища продовжує стрімко зростати, що відображається у науковому доробку дослідників: Є. Бондар [1], О. Оленіної [3], Л. Тарапати-Більченко [7] та інших. Зокрема, у статті «Віртуальний хор: окремі питання теорії і практики (до постановки проблеми)», яка належить автору даних тез, відображено покрокову інструкцію реалізації творчого проєкту [6].

Слід зауважити, що одним із основних етапів роботи, перш за все, є – створення такого ресурсу, який забезпечить майбутнього артиста віртуального хору всіма необхідними матеріалами для успішної реалізації віртуального артефакту. Контент такої хмарної платформи має містити вичерпну інформацію, а зокрема: вокальні вправи, розспівки, цінні поради щодо роботи зі звуком, роз'яснення виконавських особливостей відтворення тих чи інших нюансів тощо.

Нижче визначимо, яких саме етапів роботи з хором торкнулися зміни, пов'язані із переходом репетиційної та презентаційної хорової виконавської діяльності з емпіричної реальності до віртуальної і сформулюємо змінне та незмінне у поняттях «хор» і «віртуальний хор».

До цілком незмінного, на нашу думку, слід віднести наступне:

- віртуальний хор залишається організованим творчим колективом співаків, основною метою виконавської діяльності якого є – ідейно-художнє і естетичне виховання народу.

До змінного належать наступні категорії:

- шлях досягнення у хоровому звучанні суворо врівноваженого ансамблю, точно вирівняного строю та чітко вивірених художніх нюансів;
- чисельність хору. Віртуальний хор може в рази перевищувати кількісний склад будь-якого хору реального;
- реальність, у якій знаходиться хоровий колектив у процесі творчості: емпірична або віртуальна;
- акустичні умови, у яких перебуває кожна хорова одиниця, у момент виконання: єдині – для хору реального, а різні – для віртуального;
- спосіб передачі звуку хористами: безпосередньо чи за допомогою сучасних інформаційних технологій;
- утворення загального хорового звучання: в момент виконання чи шляхом залучення сучасних інформаційних технологій, зокрема: комп'ютерної техніки, комп'ютерних програм, на кшталт: Celemony Melodyne, Steinberg Cubase, Adobe Audition і їх аналогів;
- досягнення ансамблевого звуку й інших елементів хорового звучання: у реальному хорі – силами хористів під керівництвом диригента, а у віртуальному – засобами сучасних інформаційних технологій, зокрема: комп'ютерної техніки, комп'ютерних програм, зазначених вище;
- певних змін зазнає і явище партитури: для виконання своєї партії артист віртуального хору повинен мати не лише хорову партитуру, чого було би достатньо для співу у реальному хорі, а й запис цілої партитури, щоб мати змогу записати власний трек у визначеному метроритмі.
- момент оцінювання диригентом і слухачем не є одночасним, як в умовах живого виконавства;
- зміни в жанрі хорового виконавства з точки зору окремих факторів, які, на нашу думку є вирішальними, а саме: соціально-історична обстановка, фактор місця та умов виконання музичного твору, застосування ефекту імерсивності. Змінюються умови взаємодії диригента з виконавцями і слухачами.

Упродовж останнього року-півтора, даний напрямок отримав широке розповсюдження в усьому світі. Реалізація віртуального проекту від ідеї до презентації – це багатоетапний творчий процес, що вимагає значного розширення компетентностей хористів, а тим більше – керівника хорового колективу. Віртуальний хор, як актуальний феномен сьогодення, потребує подальших практичних і наукових розвідок.

Література:

1. Бондар Є. Художньо-стильовий синтез як феномен сучасної хорової творчості : монографія. Одеса: Астропринт, 2019. 388 с.
2. Краснощеков В. Вопросы хороведения. М.: Музыка, 1969. 300 с.
3. Оленіна О.Ю. Мережевий проект як нова художня форма. URL: <https://www.visnik.org/pdf/v2016-02-18-olenina.pdf> (дата звернення – 02.04.2021).
4. Пигров К. Руководство хором. М.: Музыка, 1964. 220 с.
5. Соколов В. Работа с хором. М.: Музыка, 1967. 228 с.
6. Сухецька О. В. Віртуальний хор: окремі питання теорії і практики (до постановки проблеми). *Музичне мистецтво і культура*: Науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової. Одеса, 2021. Вип. 32. Кн. 1. С. 392-402.
7. Тарапата-Більченко Л. Г. Онлайн-колаборації як технології музичної творчості у культурі майбутнього. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/768325.pdf> (дата звернення – 02.04.2021).
8. Чесноков П. Г. Хор и управление им: пособие для хоровых дирижеров. М.: Государственное музыкальное издательство, 1961. 241 с.

*Власополов Юрій Олександрович,
директор Мистецької хорової школи
ім. Стефана Крижановського м. Одеси,
здобувач кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії
імені А.В. Нежданової.
Науковий керівник –
доктор мистецтвознавства,
професор С.В. Осадча*

ТВОРЧИЙ ХОРОВИЙ ПРОЕКТ – ОНЛАЙН ФЕСТИВАЛЬ «ЩЕДРИК» ЯК СУЧАСНА ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*«Все починається з хору!»
С.К.Крижановський*

Перша в Україні дитяча диригентсько-хорова школа – це яскравий зразок втілення творчого проекту який було започатковано в 1966 році видатним хормейстером С.К.Крижановським при підтримці майстра хорового співу – Д.С.Загрецького . (1) Вона була створена за прикладом школи, яка існувала при Московському хоровому училищі та її метою став всебічний музичний розвиток